DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 8 december 2011 [1]

I mål C-81/10 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 10 februari 2010,

France Télécom SA, Paris (Frankrike), företrätt av advokaterna S. Hautbourg, L. Olza Moreno och L. Godfroid,

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Europeiska kommissionen, företrädd av E. Gippini Fournier och D. Grespan, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

11 Rättegångsspråk: franska.

Republiken Frankrike, företrädd av G. de Bergues och J. Gstalter, båda i egenskap av ombud,

sökande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Lenaerts samt domarna J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta (referent), E. Juhász och D. Šváby,

generaladvokat: N. Jääskinen,
justitiesekreterare: handläggaren A. Impellizzeri,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 31 mars 2011,

och efter att den 8 september 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 France Télécom SA (nedan kallat France Télécom) har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt den 30 november 2009 i de förenade målen T-427/04 och T-17/05, Frankrike och France Télécom mot kommissionen (REG 2009, s. II-4315) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogillade förstainstansrätten sökandenas talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2005/709/EG av den 2 augusti 2004 om det statliga stöd som Frankrike genomfört till förmån för France Télécom (EUT L 269, 2005, s. 30) (nedan kallat det omtvistade beslutet).

Bakgrund till tvisten

2 I den överklagade domen har förstainstansrätten återgett de tillämpliga bestämmelserna och bakgrunden till de mål som anhängiggjorts vid den i följande ordalag:

”…

2. Tillämpligheten av företagsskatt för France Télécom

Allmänna bestämmelser för företagsskatten

16 Företagsskatten är en kommunal skatt, vars bestämmelser anges i lag och har kodifierats i den allmänna skattelagen (code général des impôts).

17 … företagsskatt betalas varje år av de fysiska eller juridiska personer som per den 1 januari regelbundet utövar näringsverksamhet som företagare.

18 … företagsskatten [fastställs] utifrån den skattskyldiges förmåga, bestämd utifrån ekonomiska kriterier avseende omfattningen av den verksamhet som bedrivs inom den kommun där skatten ska betalas.

19 Härav följer att företagsskatt är en skatt vars beskattningsunderlag inte utgörs av företagets vinst, utan, vid den tid som målen rör, av en del av värdet av de produktionsmedel – kapital och arbete – som den skattskyldige använt i den kommun där skatt ska betalas.

20 … för beskattningsåren 1994–2002 [föreskrevs] att företagsskatt för juridiska personer beräknades utifrån dels hyresvärdet av de av företagets anläggningstillgångar som den skattskyldige använt för sin näringsverksamhet under referensperioden, dels en andel av de löner som betalats under referensperioden.

21 … [referensperioden] är … året näst före beskattningsåret, när detta sammanfaller med kalenderåret, eller i annat fall det räkenskapsår som utgått under året näst före beskattningsåret.

22 … företagsskatten fastställs i varje kommun där den skattskyldige förfogat över lokaler eller mark utifrån hyresvärdet av de tillgångar som finns där eller hör dit och de löner som utbetalats till personalen.

…

Bestämmelser som tillämpats på France Télécom

Principen om beskattning enligt allmän skattelagstiftning

25 I lag 90-568 [av den 2 juli 1990 om organisationen av förvaltningsmyndigheten för post och telekommunikationer (JORF av den 8 juli 1990, s. 8069, nedan kallad lag 90-568)], genom vilken France Télécom … bildades, föreskrevs i kapitel IV särskilda bestämmelser om skatter.

26 … med förbehåll för [vissa] undantag …, [skulle] France Télécom [i princip] betala alla slags skatter och avgifter som erläggs av privata företag som bedriver samma verksamhet.

Schablonavgift

27 … France Télécom [skulle från] den 1 januari 1994 bara beläggas med skatter och avgifter som faktiskt bars av staten. Följaktligen behövde France Télécom bland annat inte betala bolagsskatt eller kommunala skatter, såsom företagsskatt. I gengäld var France Télécom för åren 1991–1993 skyldigt att lämna bidrag som för varje år fastställdes i uppbördslagen, inom ett belopp vars underlag, före uppräkning, var lika stort som återstoden i bilagd telekommunikationsbudget för år 1989 …

Särskild beskattningsordning

…

30 [Företagsskatten] beräknades, vad gäller beskattningsunderlaget, utifrån de allmänna bestämmelserna i den allmänna skattelagen ... Skatten fastställdes utifrån ett viktat nationellt medelvärde utifrån de skattesatser som fastställts för föregående år i de lokala församlingarna …

31 France Télécom hade vidare att utge skatt enligt en skattesats på 1,9 procent i stället för 8 procent för förvaltningskostnader, det vill säga ett tilläggsbelopp som uttogs av staten för att kompensera för de kostnader som uppstod för skattemyndigheterna i deras verksamhet med att fastställa och uppbära företagsskatten till förmån för lokala enheter.

32 Skatten skulle betalas till staten eller, för den del som översteg vad som betalats för år 1994, justerad enligt konsumentprisindex för vart år, till de nationella fonderna för fördelning av företagsskatt …

...

3. Det administrativa förfarandet

35 Den 13 mars 2001 ingav föreningen för regionala enheter för återkrävande av företagsskatt från France Télécom och La Poste enligt allmän skattelagstiftning

(Association des collectivités territoriales pour le retour de la företagsskatt de France Télécom et de la Poste dans le droit commun) ett klagomål till kommissionen. Enligt detta klagomål utgjorde den särskilda skatteordningen statligt stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden. Klaganden hänvisade i synnerhet till att tillämpningen av en viktad genomsnittlig nationell skattesats ledde till förlorade intäkter i vissa kommuner.

36 Kommissionen beslutade efter detta klagomål den 28 juni 2001 att inleda det preliminära undersökningsförfarandet avseende den särskilda skatteordningen och lämnade Republiken Frankrike en begäran om upplysningar angående detta.

37 Republiken Frankrike besvarade i en skrivelse av den 26 september 2001 denna begäran om upplysningar. Frankrike uppgav därvid att den särskilda skatteordningen inte utgjorde statligt stöd, eftersom den inte medförde någon förmån för France Télécom och inte medförde någon förlust av medel för staten.

38 Kommissionen antog den 30 januari 2003 ett beslut att inleda det formella granskningsförfarandet enligt artikel 88.2 EG avseende, i synnerhet, undantaget från företagsskatt för France Télécom under åren 1991–1993 och den särskilda skatteordningen (nedan kallat beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet). Beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet delgavs Republiken Frankrike genom skrivelse av den 31 januari 2003. Kommissionen delgav därefter, på begäran av de franska myndigheterna, den 7 mars 2003 en korrigerad lydelse av detta beslut. Kommissionen angav i beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet att förmånen för France Télécom beräknades till 1 miljard franska franc (FRF) per år sedan år 1994 (punkterna 73 och 74). Beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet offentliggjordes den 12 mars 2003 (EUT C 57, s. 5).

...

4. Det angripna beslutet

53 Kommissionsledamöternas kollegium godkände vid sitt 1 667:e möte den 19 och 20 juli 2004 ett förslag till beslut i vilket det konstaterades att France Télécom mottagit statligt stöd genom den särskilda skatteordningen under perioden 1994–2002 (nedan kallat det ifrågavarande stödet). Kollegiet uppdrog åt kommissionsledamoten med ansvar för konkurrensfrågor att med ordförandens samtycke anta den slutliga texten till beslutet på franska – vilket är den språkversion som äger giltighet – efter 'juridisk-språklig granskning'.

54 Kommissionen antog den 2 augusti 2004 [det omtvistade beslutet]. Detta delgavs Republiken Frankrike den 3 augusti 2004. …

…

61 Kommissionen fastslog inledningsvis i det [omtvistade] beslutet att den schablonavgift som föreskrivits … för perioden från år 1991 till 1993 kunde anses ersätta den företagsskatt som normalt skulle ha erlagts för dessa år. Undantaget från företagsskatt under denna period skulle således inte anses utgöra statligt stöd (skälen 22–33 och 53 [i det omtvistade beslutet]).

62 Kommissionen ansåg däremot att den särskilda skatteordning som tillämpades under perioden 1994–2002 utgjorde statligt stöd, bestående av skillnaden mellan den skatt som France Télécom borde ha betalat enligt allmän skattelagstiftning och den företagsskatt som företaget faktiskt betalat (nedan kallad underbeskattningen). Detta nya stöd, som genomförts med åsidosättande av artikel 88.3 EG, var dessutom oförenligt med den gemensamma marknaden. Det skulle därför återkrävas (skälen 34–53 i det [omtvistade] beslutet).

63 Kommissionen har vid kvalificeringen av den särskilda skatteordningen som statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG resonerat på följande sätt.

64 Kommissionen angav för det första skälen till varför den inte kunde godta de franska myndigheternas argument att den konstaterade förmånen under perioden 1994–2002 mer än väl uppvägts av vad France Télécom betalat i form av schablonavgift under perioden 1991–1993 (skälen 35–41 i det [omtvistade] beslutet).

65 Kommissionen gjorde inledningsvis gällande att lag 90-568 innefattat två skilda och på varandra följande skattesystem – först en befrielseordning, gällande mellan åren 1991 och 1993, där schablonavgiften ersatte beskattning enligt allmän skattelagstiftning, däribland företagsskatten, och därefter en särskild undantagsordning som lett till otillräckliga åtgärder att utge företagsskatt, som var tillämplig från år 1994 och som upphävdes år 2003 (skälen 36 och 38 i det [omtvistade] beslutet).

…

67 Kommissionen ansåg sig följaktligen inte kunna godta att underbeskattningen av France Télécom åren 1994–2002 kompenseras av den schablonavgift som bolaget betalade åren 1991–1993, vilken inte var kopplad till företagsskatten, varken specifikt genom lag 90 568 eller genom beräkningsmetoder (skäl 38 i det [omtvistade] beslutet).

68 Kommissionen ansåg vidare att den ifrågavarande schablonavgiften påminde mer om en avgift på rörelseresultatet än om företagsskatt. Mot den bakgrunden är det enbart i undantagsfall som kommissionen kan godta att denna avgift kompenserar det totala undantag från företagsskatt som gällt för France Télécom från

åren 1991 till 1993. En normal rättstillämpning borde tvärtom ha lett till att kommissionen betraktade detta undantag som statligt stöd, vars belopp skulle läggas till den underbeskattning som gällt för France Télécom från år 1994 till följd av den särskilda skatteordningen (skälen 38 och 39 i det [omtvistade] beslutet).

69 Slutligen noterade kommissionen att ett resonemang, enligt vilket kompensation görs mellan vad France Télécom betalat till staten under åren 1991–1993 och den underbeskattning som gällde för France Télécom från år 1994, skulle leda till en omklassificering i efterhand av det överskott som France Télécom påstås ha betalat under åren 1991–1993 som en skattelättnad, jämfört med allmän skattelagstiftning, vilket inte var syftet med lag 90-568. Denna teoretiska motivering i efterhand motsvarar heller inte en tillämpning av normala franska skatteregler, utan det enda syftet är att undvika återbetalning av det stöd som beviljats France Télécom (skäl 40 i det [omtvistade] beslutet).

70 Kommissionen ansåg, för det andra, att underbeskattningen utgjorde en förmån för France Télécom, som beviljats genom resurser som annars skulle ha förts upp i statens budget. Den utgjorde därmed statligt stöd (skäl 42 i det [omtvistade] beslutet).

71 Kommissionen anförde vidare i skälen 43 och 44 i det omtvistade beslutet att kommissionen inte, när den konstaterat förekomsten av statligt stöd, kan beakta Republiken Frankrikes argument att en högre företagsskatt skulle minska skatteunderlaget för bolagsskatten vid bestämmandet av den nettoförmån som France Télécom erhållit …

72 Kommissionen godtog för det fjärde inte Republiken Frankrikes argument att det ifrågavarande stödet inte kunde återkrävas på grund av preskriptionsbestämmelserna i artikel 15 i [rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88 EG] (EGT L 83, s. 1)], och fann att det ifrågavarande stödet utgjorde ett nytt stöd och inte ett befintligt sådant (skäl 45 [i det omtvistade beslutet]).

73 Kommissionen anförde inledningsvis att utgången av den preskriptionsfrist som anges i artikel 15 i förordning nr 659/1999 inte medför att ett nytt stöd ska anses omvandlas till ett befintligt sådant, utan bara att kommissionen är förhindrad att återkräva stöd som införts mer än tio år innan kommissionen först ingrep (skälen 46–48 i det [omtvistade] beslutet).

74 Vidare anförde kommissionen att det genom lag 90-568 hade införts en stödordning och att eventuell preskription endast rör stöd som beviljats med tillämpning av denna och inte stödordningen i sig. Preskriptionsfristen börjar således löpa när varje stöd faktiskt beviljats France Télécom, det vill säga varje år vid den tidpunkt då företagsskatten skulle ha betalats (skäl 49 i det [omtvistade] beslutet).

75 Kommissionen anförde därefter att preskriptionsfristen avbrutits genom den begäran om upplysningar som lämnats till Republiken Frankrike den 28 juni 2001 (skäl 50 i det [omtvistade] beslutet).

76 Kommissionen drog härav slutsatsen att eftersom det första stödet beviljats för år 1994, det vill säga mindre än tio år före den 28 juni 2001, skulle det ifrågavarande stödet återkrävas i sin helhet (skäl 51 i det [omtvistade] beslutet).

77 Kommissionen anförde, för det femte, att de franska myndigheterna inte anfört några specifika skäl för att det ifrågavarande stödet skulle vara förenligt med den gemensamma marknaden och att den inte kunde se någon rättslig grund för att förklara stödet förenligt med den gemensamma marknaden (skäl 52 [i det [omtvistade] beslutet]).

78 Kommissionen drog mot den bakgrunden slutsatsen, i skäl 53 i det [omtvistade] beslutet, att den ordning för företagsskatt som tillämpades för France Télécom under perioden 1991–1993 inte utgjorde statligt stöd och att underbeskattningen till förmån för France Télécom under perioden 1994–2002 utgjorde, till följd av den särskilda skatteordningen, statligt stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden, vilket rättsstridigt genomförts och således skulle återkrävas.

79 Emellertid kunde inte det exakta belopp som ska återkrävas bestämmas, på grund av de divergerande uppgifter som lämnats av de franska myndigheterna inom ramen för det administrativa förfarandet. Kommissionen ansåg att det belopp som ska återkrävas uppgår till mellan 798 miljoner och 1,14 miljarder euro, exklusive ränta (skälen 54–59 [i det omtvistade beslutet]).

80 Kommissionen hänvisade, i skäl 54 i det [omtvistade] beslutet, till en rapport som lämnats till det franska parlamentet av direction générale des impôts (den centrala skattemyndigheten) i november 2001. Enligt denna rapport ’skulle ett omedelbart återgående till normala villkor avseende … företagsskatten för [France Télécom], med oförändrad skattesats …, leda till en extrabeskattning på nästan 198 miljoner euro för företaget’.

81 Kommissionen stödde sig i övrigt på beräkningen av den 15 maj 2003, vars resultat presenterades i form av en tabell i skäl 54 i det [omtvistade] beslutet. Enligt de

uppgifter som Republiken Frankrike lämnat skulle den teoretiska sammanlagda skatten för France Télécom enligt allmän skattelagstiftning för åren 1994–2002 ha uppgått till 8,362 miljarder euro. Den faktiska sammanlagda skatt som företaget ålagts för samma period enligt den särskilda skatteordningen var 7,222 miljarder euro. Underbeskattningen till förmån för France Télécom under perioden 1994–2002 var således 1,14 miljarder euro.

82 Kommissionen anförde vidare att de franska myndigheterna genom skrivelsen av den 29 januari 2004 lämnat uppgifter om den skatt som France Télécom borde ha betalat enligt allmän skattelagstiftning för år 2003 (773 miljoner euro) och bekräftat att beräkningen av den 15 maj 2003 var välgrundad (skäl 55 i det [omtvistade] beslutet). Det var således inte förrän vid de möten som hölls den 16 och 23 juni 2003 som de franska myndigheterna bestred tillförlitligheten av dessa uppgifter (skälen 56 och 57 i det [omtvistade] beslutet).

83 Den 5 juli 2004 lade de franska myndigheterna fram en ny beräkning. Denna ledde till andra resultat, vilka presenterades i form av en tabell i skäl 58 i det [omtvistade] beslutet. Den teoretiska sammanlagda skatt som skulle ha utgått för France Télécom enligt allmän skattelagstiftning för åren 1994–2002 hade minskats till 8,02 miljarder euro. Underbeskattningen till förmån för France Télécom under perioden 1994–2002 uppgick därmed till 798 miljoner euro.

84 Till följd av de motstridiga uppgifter som Republiken Frankrike lämnat under det administrativa förfarandet drog kommissionen slutsatsen att det inte var möjligt att fastställa det exakta belopp som ska återkrävas, men att detta uppgår till mellan 798 miljoner och 1,14 miljarder euro, exklusive ränta. Enligt kommissionen skulle det exakta belopp som ska återkrävas fastställas av de franska myndigheterna,

med tillämpning av deras lojalitetsplikt, i samband med genomförandet av det [omtvistade] beslutet (skälen 59 och 60 i det [omtvistade] beslutet).

85 Mot bakgrund av vad som anförts ovan har artikeldelen i det omtvistade beslutet följande lydelse:

'Artikel 1

Det statliga stöd som [Republiken] Frankrike olagligt beviljat i strid med artikel 88.3 … EG … till förmån för France Télécom genom den ordning för kommunal företagsskatt som var tillämplig på detta företag under perioden den 1 januari 1994 till den 31 december 2002 … är oförenligt med den gemensamma marknaden.

Artikel 2

1. [Republiken] Frankrike skall vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att från France Télécom återkräva det stöd som avses i artikel 1.

2. Återkravet skall ske utan dröjsmål och i enlighet med förfarandena i nationell lagstiftning, under förutsättning att dessa förfaranden möjliggör en omedelbar och effektiv verkställighet av beslutet.

3. Det stöd som skall återkrävas skall innefatta ränta som löper från den dag det stod till stödmottagarens förfogande till den dag det återbetalas.

...

Artikel 3

[Republiken] Frankrike skall inom två månader från delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om vilka åtgärder som har vidtagits för att följa beslutet. För detta ändamål skall [Republiken] Frankrike använda det frågeformulär som bifogats detta beslut.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Republiken Frankrike.'

86 Kommissionen väckte den 25 oktober 2006 talan om fördragsbrott. Kommissionen yrkade därvid att domstolen skulle fastställa att Republiken Frankrike, genom att inte ha verkställt det omtvistade beslutet inom den angivna fristen, hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 2 och 3 i detta beslut, artikel 249 fjärde stycket EG och artikel 10 EG.

87 Domstolen biföll kommissionens talan genom dom av den 18 oktober 2007 i mål C-441/06, kommissionen mot Frankrike (REG 2007, s. I-8887).”

Förfarandet vid förstainstansrätten och den överklagade domen

3 Republiken Frankrike och France Télécom väckte den 13 oktober 2004 respektive den 10 januari 2005 talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet vid förstainstansrätten. De gjorde i samband med detta i huvudsak gällande att kommissionen felaktigt hade bedömt dels att France Télécom hade dragit förmån av ett olagligt stöd, dels att detta stöd skulle betalas tillbaka.

4 Förstainstansrätten ogillade genom den överklagade domen Republiken Frankrikes och France Télécoms talan såvitt avser samtliga grunder.

Parternas yrkanden

5 France Télécom har yrkat att domstolen ska

— upphäva den överklagade domen,

— slutligt avgöra målet i enlighet med artikel 61 i domstolens stadga och bifalla de yrkanden som France Télécom framställde i första instans,

— i andra hand återförvisa målet till tribunalen, samt

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

6 Republiken Frankrike har yrkat att domstolen ska

— upphäva den överklagade domen,

— slutligt avgöra målet i enlighet med artikel 61 i domstolens stadga,

— bifalla de yrkanden som France Télécom och Republiken Frankrike framställde i första instans,

— i andra hand återförvisa målet till tribunalen, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

7 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska ogillas och att France Télécom ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av överklagandet

8 France Télécom har till stöd för sitt överklagande åberopat fem grunder. Som första grund har bolaget gjort gällande att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att kvalificera den särskilda skatteordningen som statligt stöd, trots att frågan huruvida France Télécom beviljats en förmån berodde på faktorer som var externa i förhållande till denna ordning. Den andra grunden avser att förstainstansrätten har missuppfattat begreppet statligt stöd i den mån kommissionen har underlåtit att beakta den allmänna skatteordning som tillämpats på France Télécom under åren 1991 till 2002. Genom den tredje grunden har bolaget gjort gällande att principen om berättigade förväntningar har åsidosatts. Såvitt avser den fjärde grunden har France Télécom anfört att den överklagade domen är bristfälligt motiverad vad gäller preskriptionsprincipen, medan den femte grunden avser felaktig rättstillämpning och bristfällig motivering vad gäller rättssäkerhetsprincipen.

Den första grunden: Förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att kvalificera den särskilda skatteordningen som statligt stöd, trots att frågan huruvida France Télécom beviljats en förmån berodde på faktorer som är externa i förhållande till denna ordning

Parternas argument

9 France Télécom har gjort gällande att förekomsten av en eventuell ekonomisk förmån till dess fördel i förhållande till den situation som gäller enligt allmänna bestämmelser beror på ett antal parametrar, till exempel de olika skattesatser för företagsskatten som tillämpas i olika franska kommuner där beskattningsbara aktier innehas, samt deras geografiska belägenhet. Den undantagsordning som tillämpades på France Télécom från och med år 1994 kunde följaktligen inte vara förmånlig i sig. Förstainstansrätten borde därför inte ha godtagit att den ifrågavarande skatteordningen kvalificerades som statligt stöd.

10 France Télécom anser att förstainstansrätten gjorde en felaktig tolkning av begreppet statligt stöd genom att i punkt 323 i den överklagade domen fastställa att förekomsten av en eventuell förmån inte berodde på den ifrågavarande skatteordningens egen beskaffenhet, utan på faktorer som var externa i förhållande till denna ordning, vilkas följder enbart kunde bedömas i efterhand. De förmånliga eller oförmånliga efterverkningarna av dessa faktorer innebär inte att en åtgärd som vid åtgärdens vidtagande inte hade karaktären av statligt stöd därefter tillskrivs denna egenskap.

11 Republiken Frankrike har anfört att en skatterättslig undantagsordning i sig inte kan anses utgöra statligt stöd. En sådan ordning innebär nämligen inte nödvändigtvis en selektiv förmån för de berörda företagen.

12 Kommissionen har anfört att denna grund inte kan tas upp till sakprövning, eftersom den inte har åberopats i första instans.

13 Kommissionen har även gjort gällande att talan inte kan vinna bifall såvitt avser denna grund. Den exakta skattenivån till följd av undantagsordningen kunde nämligen inte fastställas i förväg för varje år. Denna ordning borde emellertid ha medfört en skattelättnad i förhållande till den ordning som gällde genom tillämpning av allmänna bestämmelser om företagsskatt.

14 Kommissionen har dessutom anfört att bedömningen av statliga stöd ofta innebär att omständigheter som uppkommit efter vidtagandet av den ifrågavarande åtgärden måste beaktas för att det ska bli möjligt att avgöra huruvida denna åtgärd har realiserats och kunna kvantifiera den i syfte att återkräva den erhållna förmånen.

Domstolens bedömning

15 Kommissionen har bestritt att den första grunden kan tas upp till sakprövning. Domstolen finner emellertid att denna grund, som omfattas av resonemanget gällande förekomsten av statligt stöd, har åberopats i målet vid förstainstansrätten, nämligen inom ramen för den första och den andra grunden.

16 Vad gäller bedömningen av huruvida överklagandet kan vinna bifall såvitt avser denna grund, ska det framhållas att begreppet statligt stöd enligt fast rättspraxis är mer allmänt än begreppet subvention. Det omfattar inte enbart konkreta förmåner utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som därigenom, utan att det är fråga om subventioner i strikt bemärkelse, är av samma beskaffenhet och har identiska effekter (se dom av den 8 september 2011 i de förenade målen C-78/08–C-80/08, Paint Graphos m.fl., REU 2011, s. I-7611, punkt 45 och där angiven rättspraxis).

17 Det ska även erinras om att begreppet förmån – som innefattas i kvalificeringen av en åtgärd som statligt stöd – är av objektiv beskaffenhet och ska bedömas oberoende av vilka ändamål den ifrågavarande åtgärdens upphovsmän eftersträvade. Arten av de syften som eftersträvas genom de statliga åtgärderna och motiveringen av desamma saknar således all betydelse för bedömningen av huruvida de utgör statligt stöd. Enligt fast rättspraxis görs det enligt artikel 87.1 EG nämligen inte någon uppdelning efter skälen för eller målen med de statliga ingripandena, utan de definieras i förhållande till verkningarna (se dom av den 13 februari 2003 i mål C-409/00, Spanien mot kommissionen, REG 2003, s. I-1487, punkt 46 och där angiven rättspraxis).

18 Vad beträffar förevarande fall kan det konstateras att den skatteordning som tillämpades på France Télécom under den andra av de ifrågavarande perioderna, nämligen under åren 1994 till 2002, var ett undantag i förhållande till den allmänna beskattningsordningen. Bolaget beviljades särskild skattebehandling på nationell nivå, vilken karakteriserades av att företagsskatt beräknades enligt ett viktat medelvärde i förhållande till de olika skattesatser som tillämpades inom de lokala enheterna, medan de

skattesatser som tillämpades på andra företag var de som fastställts årligen av dessa enheter. Dessutom tillämpades endast en skattesats för företagsskatt på France Télécom vid dess huvudsakliga driftställe, medan olika skattesatser som fastställts av de lokala enheterna tillämpades på andra företag där de har sina driftställen. France Télécom beviljades även en skattesats på 1,9 procent i stället för de 8 procent som tillämpades på andra företags driftkostnader.

19 France Télécom har anfört att förstainstansrätten vid prövningen av den ifrågavarande skatteordningen borde ha beaktat ett antal olika parametrar och externa faktorer. Beträffande detta argument, ska det påpekas att även om kommissionen med hänsyn till skatteordningens beskaffenhet inte i förväg och för varje beskattningsförfarande kunde avgöra den exakta beskattningsnivån som ordningen skulle ge upphov till, får det ändå anses utrett att den kunde medföra och – såsom framgår av skäl 59 i det omtvistade beslutet och punkt 225 i den överklagade domen – faktiskt har medfört en skattelättnad för France Télécom vad avser den företagsskatt som bolaget ålades i förhållande till den skatt som skulle ha blivit resultatet av den allmänna företagsskatteordningen.

20 Oberoende av den företagsskattesats som de lokala enheterna fastställt har France Télécom i detta avseende under alla omständigheter åtnjutit en skattelättnad vad beträffar driftkostnaderna.

21 Förstainstansrätten hade under dessa omständigheter fog för sin bedömning, i punkt 323 i den överklagade domen, att frågan huruvida statligt stöd förelåg berodde på ”omständigheter som ligger utanför den särskilda skatteordningen”, såsom den omständigheten att företagsskatten utgår årligen och de skattesatsnivåer som för varje år genom omröstning fastställs av de lokala enheter där France Télécom var etablerat.

22 Till skillnad från det som France Télécom och Republiken Frankrike har hävdat, utgör sådana omständigheter inget hinder för att den särskilda skatteordningen redan vid dess antagande kan anses vara statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Det ska nämligen göras åtskillnad mellan antagandet av en stödordning, i förevarande fall den särskilda skatteordningen, och beviljandet av årligt stöd till France Télécom på grundval av denna stödordning och vars exakta belopp berodde på vissa externa faktorer.

23 Såsom generaladvokaten har framhållit i punkt 59 i sitt förslag till avgörande, är det i förevarande fall fråga om en blandad beskattningsmodell i vilken fördelen avser dels en fast del som är knuten till den särskild skatteordning som tillämpades på France Télécom i förhållande till den allmänna skattelagstiftningen, dels en rörlig del beroende på de faktiska omständigheterna, det vill säga bestämmandet av platsen för lokaler eller mark i olika kommuner samt den skattesats som är tillämplig i de aktuella lokala enheterna.

24 Denna särskilda skatteordning kan, på grund av sin beskaffenhet såsom den beskrivs i punkt 18 i denna dom, medföra en skattelättnad till France Télécoms fördel jämfört med den ordning som skulle ha tillämpats på bolaget om det var skyldigt att erlägga företagsskatt enligt den allmänna skattelagstiftningen.

25 Den omständigheten att France Télécom faktiskt beviljats en skattelättnad från år 1994 vad avser företagsskatten har ett direkt samband med beskaffenheten av den skatterättsliga undantagsordning som har tillämpats på bolaget, även om det belopp som bolaget sparat genom det årliga stödet på grundval av denna ordning berodde på externa faktorer.

26 Det framgår för övrigt av systematiken i den överklagade domen att punkt 323 däri (avseende omständigheter som ligger utanför den särskilda skatteordningen) endast gäller årliga stöd som beviljats France Télécom på grundval den särskilda skatteordningen. Denna punkt ingår nämligen i prövningen av grunden avseende

preskriptionsfristen för kommissionens befogenhet att återkräva olagligt beviljade stöd. Den bedömning som tribunalen gjort vad avser en sådan grund kan endast gälla stöd som faktiskt uppburits och kan följaktligen endast avse de stöd som France Télécom uppburit på grundval av den särskilda skatteordningen.

27 Av ovanstående överväganden framgår att förstainstansrätten inte har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att bedöma att den särskilda skatteordningen medförde en förmån för France Télécom i den mening som avses i artikel 87.1 EG, även om det exakta belopp som stödet enligt denna skatteordning uppgick till måste fastställas med hänsyn till vissa externa faktorer i förhållande till denna ordning.

28 Överklagandet kan således inte vinna bifall såvitt avser den första grunden.

Den andra grunden: Förstainstansrätten har missuppfattat begreppet statligt stöd i den mån kommissionen har underlåtit att beakta den allmänna skatteordning som tillämpades på France Télécom under åren 1991 till 2002

29 Den andra grund som France Télécom har åberopat till stöd för sitt överklagande innehåller tre delar. Domstolen ska först pröva den andra delgrunden som avser en felaktig tolkning av det omtvistade beslutet. Därefter ska den första och den tredje delgrunden prövas tillsammans, eftersom det finns ett direkt samband dem emellan.

Den andra delgrunden: Förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att göra en felaktig tolkning av det omtvistade beslutet och ersätta kommissionens motivering med sin egen

— Parternas argument

30 France Télécom har anfört att förstainstansrätten har tolkat det omtvistade beslutet på ett felaktigt sätt genom att komma fram till att kommissionen hade ansett att det ifrågavarande stödet inte utgjordes av de särskilda skatterättsliga bestämmelser som tillämpades på bolaget, utan av den årliga underbeskattning som konstaterades till följd av mellanskillnaden av de belopp bolaget var skyldig att betala och den företagsskatt som skulle erläggas genom tillämpning av den allmänna skattelagstiftningen. Förstainstansrätten ersatte således motiveringen i det omtvistade beslutet med sin egen. France Télécom har även anfört att en sådan tolkning står i strid med artikeldelen i det omtvistade beslutet, där det anges att det ifrågavarande stödet består av den företagsskatteordning som tillämpades på bolaget under perioden från den 1 januari 1994 till den 31 december 2002. Grunden för kommissionens beslut var således inte att underbeskattningen uppstod årligen från och med år 1994, utan andra skäl av annan beskaffenhet.

31 Kommissionen har invänt att den tolkning som förstainstansrätten har gjort av det omtvistade beslutet i den överklagade domen står i överensstämmelse med beslutets lydelse. Kommissionen har vidare förtydligat att det inte var nödvändigt att i det omtvistade beslutets artikeldel upprepa att underbeskattningen utgjorde en förmån. Det stöd som France Télécom har åtnjutit, vilket bestod av minskad företagsskatt för detta bolag åren 1994 till 2002, beviljades genom den företagsskatteordning som tillämpades på detta bolag under denna period.

— Domstolens bedömning

32 Förstainstansrätten har i punkt 201 i den överklagade domen prövat slutsatsen i det omtvistade beslutet att stödet bestod av en underbeskattning som utgjordes av skillnaden mellan å ena sidan de skattebelopp som France Télécom skulle ha betalat om bolaget hade varit skattskyldigt enligt allmänna bestämmelser och å andra sidan de belopp bolaget faktiskt har betalat med stöd av den ifrågavarande skatteordningen. Förstainstansrätten har i punkterna 219–225 i den överklagade domen prövat huruvida denna underbeskattning verkligen föreligger, utan att rättens bedömningar har bestritts av France Télécom.

33 Vad beträffar påståendet att förstainstansrätten skulle ha ersatt kommissionens motivering med sin egen, är det tillräckligt att konstatera att rätten inte har gått utöver den erfordrade nivån för domstolsprövningen genom att ersätta kommissionens motivering med sin egen. Den ifrågavarande underbeskattningen och det förhållandet att företagsskatten uppbars årligen enligt den allmänna skattelagen (code général des impôts) utgjorde nämligen en integrerad del av kommissionens resonemang i det omtvistade beslutet.

34 Det kan nämligen påpekas att det i skäl 42 i det omtvistade beslutet anges ”att skillnaden mellan den kommunala företagsskatt som [France Télécom] faktiskt betalat och den som borde ha betalats enligt allmän skattelagstiftning från den 1 januari 1994 till den 1 januari 2003 utgör statligt stöd för det utgör en fördel som [France Télécom] beviljats genom resurser som annars skulle ha förts upp i statens budget”. I skäl 49 i det omtvistade beslutet framhålls vidare det förhållandet att företagsskatten uppbars årligen. Även skäl 25 i beslutet att inleda förfarandet, som skäl 15 i detsamma hänvisar till, innehåller en tydlig hänvisning till detta förhållande.

35 Den tolkning förstainstansrätten kommer fram till, nämligen att det ifrågavarande stödet består av en underbeskattning som är en följd av bestämmelserna om undantagsordningen, överensstämmer således med det omtvistade beslutets artikeldel. I denna artikeldel förklaras den skatteordning som tillämpades på France Télécom åren 1994 till 2002 utgöra stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden. Det är nämligen med stöd av denna undantagsordning som bolaget har undgått att betala den företagsskatt som bolaget normalt sett var skyldigt att erlägga enligt allmän skattelagstiftning.

36 Den andra grundens andra del kan således inte godtas.

Den första och den tredje delgrunden: Förstainstansrätten har missuppfattat begreppet statligt stöd i den mån rätten har underlåtit att göra en helhetsbedömning av den skatteordning som tillämpades på France Télécom

— Parternas argument

37 France Télécom har gjort gällande att förstainstansrätten har åsidosatt skyldigheten att göra en helhetsbedömning av samtliga bestämmelser som omfattas av undantagsordningen och som avviker från allmänna bestämmelser. För att kunna avgöra huruvida det föreligger en förmån borde förstainstansrätten ha jämfört den skattskyldighet som följde av undantagsordningen med de skattesatser som skulle ha tillämpats på bolaget om det var underställt den skatteordning som gällde enligt allmänna bestämmelser. Förstainstansrätten har emellertid begränsat denna jämförelse till att endast avse perioden mellan år 1994 och år 2002, utan att beakta den skattebörda som ålåg France Télécom under åren 1991–1993.

38 France Télécom anser att varken det förhållandet att skatten uppbars årligen eller att det fanns skillnader mellan de två skatteperioderna kan motivera att prövningen endast skedde delvis och begränsades till den skatteordning som var tillämplig från och med år 1994. Förstainstansrätten har sålunda felaktigt underlåtit att beakta den överbeskattning som schablonavgiften innebar för bolaget under åren 1991–1993 i förhållande till den skatt det hade varit skyldigt att betala enligt den ordning för företagsskatt som gällde enligt de allmänna bestämmelserna under samma år. Även om det antas att det förhållandet att företagsskatten utgick årligen kan beaktas vid prövningen, borde förstainstansrätten ha medgett att detta bolag vid de första beskattningsförfarandena enligt den allmänna skatterättsliga undantagsordningen hade överbeskattats, nämligen under åren 1991–1993.

39 France Télécom anser även att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att i punkt 207 i den överklagade domen hänvisa till domstolens dom av den 15 december 2005 i mål C-66/02, Italien mot kommissionen (REG 2005, s. I-10901). Förstainstansrätten har med stöd av denna dom felaktigt bedömt att France Télécom dragit förmån av minskade kostnader under åren 1994–2002 och att denna förmån inte kunde kompenseras genom att en specifik pålaga ålades bolaget under åren 1991–1993.

40 Republiken Frankrike har likaledes gjort gällande att förstainstansrätten har missuppfattat begreppet förmån, eftersom förstainstansrätten har tillämpat en restriktiv tolkning av det samband som måste finnas mellan de skattelättnader och pålagor som följer av den ifrågavarande skatteordningen. Förstainstansrätten borde ha bedömt den undantagsordning som föreskrivs genom lag nr 90-568 i dess helhet, inklusive de eventuella förmåner som beviljats France Télécom jämfört med de orimliga kostnader som enligt allmänna bestämmelser har belastat detta bolag.

41 Kommissionen har anfört att det inte är möjligt att ”kompensera” ett stöd genom att åberopa pålagor av annat slag som saknar samband med detta stöd. Denna begränsning gällde inte enbart statliga medel, utan även frågan avseende beviljade förmåner. Det förhållandet att staten förlorar resurser kan inte undgå att kvalificeras som stöd med hänvisning till att det sker en ”kompensation” genom att andra belopp betalas in

till staten till följd av andra åtgärder. Eftersom det inte föreligger något tillräckligt samband mellan den skatteordning som tillämpades åren 1991–1993, och den som gällde från och med år 1994, saknas det fog för den teori om kompensation som ligger till grund för France Télécoms resonemang.

— Domstolens bedömning

42 Med hänsyn till parternas argument ska domstolen pröva huruvida förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning i punkt 218 i den överklagade domen. I denna punkt 218 slog förstainstansrätten fast att det var riktigt av kommissionen att i det omtvistade beslutet inte godta någon kompensation mellan de belopp som France Télécom erlagt i form av schablonavgift från år 1991 till år 1993 och den underbeskattning som i förekommande fall följer av den särskilda skatteordningen för åren 1994 till 2002, för att avgöra om detta bolag har beviljats statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG.

43 Förstainstansrätten har i detta avseende medgett att kommissionen vid prövningen av huruvida en åtgärd kan utgöra statligt stöd har befogenhet att beakta de specifika kostnader som kan urholka en förmån. Förstainstansrätten har emellertid i punkt 207 i den överklagade domen bedömt att en åtgärd inte kan undgå att kvalificeras som statligt stöd när mottagaren av detta åläggs en specifik pålaga av annat slag, utan samband med det ifrågavarande stödet. Förstainstansrätten har gjort denna bedömning med stöd av en korrekt tolkning av artikel 87.1 EG (se dom av den 2 juli 1974 i mål 173/73, Italien mot kommissionen, REG 1974, s. 709, punkt 34; svensk specialutgåva, volym 2, s. 321), även om rätten i detta avseende felaktigt har hänvisat till domstolens dom av den 15 december 2005 i det ovannämnda målet Italien mot kommissionen.

44 Förstainstansrätten har således inte gjort sig skyldig till någon felaktig rättstillämpning i punkt 208 i den överklagade domen. I denna punkt slog förstainstansrätten fast att frågan huruvida Republiken Frankrike och France Télécom kan vinna framgång med argumentet att den överbeskattning som skulle ha belastat France Télécom åren 1991–1993, till följd av schablonavgiften, kompenserar den underbeskattning som företaget varit föremål för från åren 1994–2002 ska bedömas utifrån de objektiva särdragen för den schablonavgift som tillämpats åren 1991–1993 och utifrån frågan om den kan anses ha utgjort en pålaga som hör samman med den förmån för France Télécom som i förekommande fall följt av den särskilda skatteordningen från och med år 1994.

45 Det kan härvid konstateras att den avgift som tillämpades på France Télécom mellan år 1991 och år 1993 präglades av andra villkor än de som tillämpades från år 1994 inom ramen för den särskilda skatteordningen. Grunden för de två skatteordningarna består nämligen av skilda juridiska modeller och genomförandeparametrar.

46 Såsom framgår av skäl 17 i det omtvistade beslutet och av punkt 209 i den överklagade domen, var France Télécom enligt den tillämpliga skatteordningen åren 1991–1993 nämligen inte underkastat någon annan skatt eller avgift än schablonavgiften. Avgiftens belopp fastställdes inte enligt de villkor som gällde för fastställelse av företagsskatten, utan med hänvisning till den vinst den berörda enheten genererat till staten under åren 1989 och 1990. Schablonavgiften var för övrigt av temporär beskaffenhet.

47 Enligt den särskilda skatteordning som tillämpades från och med år 1994 på obestämd tid, underkastades France Télécom däremot samtliga skatter som föreskrevs i allmän skattelagstiftning. Bolaget var emellertid skyldigt att utge företagsskatt enligt beräkningsmetoder som avvek från de allmänna bestämmelserna, vilket utgjorde den särskilda skatteordningen.

48 Under dessa omständigheter hade förstainstansrätten fog för sin bedömning i punkt 213 i den överklagade domen att schablonavgiften inte kan anses vara en pålaga som är oupplösligt förbunden med införandet av den särskilda skatteordningen, utan snarare som ett särskilt sätt att beskatta France Télécom för åren före år 1994. Såsom förstainstansrätten har framhållit i punkt 215 i den överklagade domen kan i vart fall inte den omständigheten i sig att både schablonavgiften och den särskilda skatteordningen införts genom lag nr 90-568 visa att France Télécoms skyldighet att erlägga schablonavgiften åren 1991–1993 var oupplösligt förbunden med införandet av den särskilda skatteordningen för åren efter år 1994.

49 Härav följer att förstainstansrätten inte gjorde någon felaktig rättstillämpning då den i punkt 218 i den överklagade domen slog fast att det var riktigt av kommissionen att inte godta någon kompensation mellan de belopp som France Télécom erlagt i form av schablonavgift från år 1991 till år 1993 och den underbeskattning som i förekommande fall följer av den särskilda skatteordningen för åren 1994 till 2002.

50 Även om det antas att teorin om att den skatteordning som tillämpades på France Télécom bestod av två oskiljbara perioder, varav den första medförde en överbeskattning och den andra en underbeskattning, var korrekt, är det utrett att en särskild skatteordning från och med år 1994 föreskrevs genom lag nr 90-568 och utformades för obestämd tid. Denna lag innehöll emellertid inte någon mekanism som möjliggjorde en kompensationsberäkning mellan de belopp som betalats i form av schablonavgift under perioden 1990–1993 och de belopp som betalades enligt den särskilda skatteordningen från och med år 1994. Lagen innebar således inte att det var möjligt att bestämma den tidpunkt vid vilken överbeskattningen enligt den första skatteordningen borde ha kompenserats genom tillämpning av den andra ordningen. Såsom generaladvokaten har framhållit i punkt 100 i sitt förslag till avgörande borde den aktuella överbeskattningens verkningar ha upphört vid en viss tidpunkt, vilket nödvändigtvis innebar att France Télécom beviljades en förmån till följd av den särskilda skatteordningen.

51 Den andra grundens första och tredje del kan således inte godtas. Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser någon del av den andra grunden.

Den tredje grunden: Åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

52 Den tredje grunden som France Télécom har åberopat till stöd för sitt överklagande består av två delar.

Den första delen av den tredje grunden: Felaktig rättstillämpning vid bedömningen av vilka omständigheter som innebär att principen om skydd för berättigade förväntningar kan åberopas

— Parternas argument

53 France Télécom har anfört att förstainstansrätten – när det gäller möjligheten att åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar – gjorde fel då den begränsade möjligheten att beakta vissa exceptionella omständigheter till att endast gälla de fall då stödet har anmälts. Att det i förevarande fall endast i efterhand var möjligt att avgöra huruvida en förmån förelåg, beroende på vissa faktorer som var externa i förhållande till den särskilda skatteordningen, utgör emellertid en sådan exceptionell omständighet.

54 France Télécom har påpekat att förstainstansrätten varken har klargjort vilken rättsakt som borde ha anmälts eller vid vilken tidpunkt denna anmälan borde ha skett. Om förmånen motsvarades av en underbeskattning som uppkom varje beskattningsår, vore det nämligen omöjligt att i förväg fastställa att anmälningsplikt förelåg före genomförandet av den ifrågavarande skatteordningen.

55 France Télécom har även anfört att förstainstansrätten har bortsett från det förhållandet att den nationella lagstiftarens avsikter var en av de omständigheter som måste beaktas vid bedömningen av huruvida bolaget kunde ha berättigade förväntningar på att den ifrågavarande skatteåtgärden var förenlig med gällande regler om statligt stöd.

56 Kommissionen har erinrat om att företag som mottar stöd i princip endast kan ha berättigade förväntningar på att detta är lagligt om det beviljas i enlighet med det förfarande som föreskrivs i EG-fördraget.

57 Kommissionen har gjort gällande att den särskilda skatteordning som tillämpades på France Télécom under åren 1994–2002 var en selektiv undantagsordning som staten var ansvarig för och som tillämpades på ett företag vars verksamhet skedde inom en marknad öppen för konkurrens och handel mellan medlemsstaterna. De nationella myndigheterna borde således ha anmält den särskilda ordning för företagsskatt som tillämpades på detta bolag innan denna skatt utgick.

— Domstolens bedömning

58 Det ska inledningsvis erinras om att anmälningsplikten utgör en avgörande del av det kontrollsystem som genom fördraget inrättats för statligt stöd. Medlemsstaterna är enligt detta system skyldiga att underrätta kommissionen om alla planer på att

vidta eller ändra stödåtgärder i den mening som avses i artikel 87.1 EG, och att enligt artikel 88.3 EG inte genomföra en sådan åtgärd förrän kommissionen har antagit ett slutligt beslut vad avser åtgärden.

59 Med hänsyn till den tvingande arten av kommissionens kontroll av statligt stöd, kan de företag som mottar stöd i princip endast hysa berättigade förväntningar på att ett stöd är tillåtet om det har lämnats med iakttagande av det förfarande som föreskrivs i artikel 88 EG. Vidare ska en omdömesgill näringsidkare i normalfallet kunna avgöra om detta förfarande har iakttagits. Om ett stöd har genomförts utan att det dessförinnan anmälts till kommissionen, och det således är rättsstridigt enligt artikel 88.3 EG, kan mottagaren av stödet vid detta tillfälle inte ha berättigade förväntningar på att stödet är rättsenligt (se dom av den 11 november 2004 i de förenade målen C-183/02 P och C-187/02 P, Demesa och Territorio Histórico de Álava mot kommissionen, REG 2004, s. I-10609, punkterna 44 och 45 samt där angiven rättspraxis).

60 Domstolen har dessutom slagit fast att en eventuell passivitet från kommissionens sida saknar betydelse när en stödordning inte har anmälts till denna institution (se domen i de ovannämnda förenade målen Demesa och Territorio Histórico de Álava mot kommissionen, punkt 52).

61 I förevarande mål är det utrett att den ifrågavarande skatteordningen som inrättats genom lag nr 90-568 inte har anmälts till kommissionen.

62 Såvitt avser France Télécoms påstående att någon anmälningsplikt inte förelåg eftersom förmånen inte var fastställd, påpekar domstolen följande. Varken den ifrågavarande skatteordningens påstådda komplexitet eller stödåtgärdens periodiska beskaffenhet kan frita medlemsstaten från dess anmälningsplikt eller skapa några som helst berättigade förväntningar hos stödmottagaren.

63 Vad sedan beträffar frågan angående relevansen av exceptionella omständigheter som, oberoende av övervägandena i ovanstående punkt, kan skapa berättigade förväntningar på att ett stöd är tillåtet, konstaterar domstolen följande. Den bedömning som förstainstansrätten har gjort i punkterna 263–269 i den överklagade domen, vid den fördjupade prövningen av samtliga av de argument som åberopats i detta hänseende, innebär inte någon felaktig rättstillämpning.

64 Förstainstansrätten hade följaktligen fog för sin bedömning i punkt 270 i den överklagade domen att Republiken Frankrike och France Télécom inte hade visat att det förelåg några exceptionella omständigheter som berättigar dem att åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar.

65 Domstolen kan således inte godta den första delen av den tredje grunden.

Den andra delen av den tredje grunden: Felaktig rättstillämpning vid bedömningen av de rättsliga följderna av ett annat beslut som kommissionen har antagit om statligt stöd

— Parternas argument

66 France Télécom anser att förstainstansrätten har tolkat de rättsliga följderna av det beslut som kommissionen antog den 8 februari 1995 om det franska postverket La Poste (EGT C 262 s. 11) (nedan kallat beslutet om La Poste) på ett felaktigt sätt.

67 France Télécom har anfört att detta beslut utgör ett positivt förvaltningsbeslut som medför rättsliga följder och skapar berättigade förväntningar på att den ifrågavarande skatteordningen är förenlig med reglerna om statligt stöd.

68 Kommissionen har påpekat att eftersom den särskilda skatteordningen utgjorde en beskattningsmodell för företagsskatt som avvek från allmänna bestämmelser, kunde ordningen innebära att en ekonomisk förmån tillföll France Télécom. Med hänsyn till skatteordningens beskaffenhet borde en anmälan ha ingetts senast vid den tidpunkt då den företagsskatt som bolaget var skyldigt att betala för år 1994 kunde uppbäras.

69 Kommissionen anser att ett annat granskningsförfarande för statligt stöd inte kan skapa berättigade förväntningar hos France Télécom vad beträffar den särskilda skatteordning som har beviljats bolaget.

— Domstolens bedömning

70 Såsom har angetts i punkterna 59 och 60 i denna dom kan stödmottagaren i princip inte åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar när det ifrågavarande stödet inte har anmälts till kommissionen.

71 Vad beträffar resonemanget avseende beslutet om La Poste, kan det påpekas att detta beslut inte innehåller någon bedömning av den undantagsordning för företagsskatt som tillämpades på France Télécom. Förstainstansrätten kunde under dessa omständigheter endast, i punkt 266 i den överklagade domen, konstatera att kommissionen

inte på något sätt hade tagit ställning till den särskilda skatteordningen och därmed inte uttalat sig angående frågan huruvida denna ordning utgjorde ett stöd.

72 Vad beträffar argumentet att France Télécom kunde tolka det sammanhang där beslutet om La Poste hade antagits som ett ställningstagande från kommissionens sida avseende den ifrågavarande skatteordningen, kan det konstateras att förstainstansrätten inte gjorde någon felaktig rättstillämpning i punkterna 265–269 i den överklagade domen, då den fann att detta argument inte kunde godtas.

73 Förstainstansrätten hade således fog för sin bedömning att beslutet om La Poste inte i någon del kunde ge upphov till berättigade förväntningar hos France Télécom på att den ifrågavarande skatteordningen var förenlig med reglerna om statligt stöd. Den andra delen av den tredje grunden kan därför inte godtas.

74 Överklagandet kan mot bakgrund av ovanstående överväganden inte vinna bifall såvitt avser någon del av den tredje grunden.

Den fjärde grunden: Den överklagade domens bristfälliga motivering vid bedömningen av argumenten om preskriptionsfristen

Parternas argument

75 France Télécom har erinrat om att de franska myndigheterna under det administrativa förfarandet förklarade att den eventuella underbeskattningen under åren 1994–2002 i vart fall inte kunde bli föremål för ett återkrav, eftersom den ifrågavarande

skatteordningen hade inrättats för mer än tio år sedan. I artikel 15 i förordning nr 659/1999 föreskrivs nämligen att en preskriptionstid på tio år ska gälla för kommissionens befogenheter att återkräva stöd.

76 France Télécom anser att förstainstansrätten inte har uttalat sig angående preskriptionsprincipen som åberopades i målet. I stället har förstainstansrätten i detta avseende ersatt motiveringen i det omtvistade beslutet med sin egen bedömning. I den överklagade domen anges dessutom inte vilken bindande rättsakt som utgör startpunkten för preskriptionsfristen. Den rättsakt som medfört att fristen började löpa borde anses vara lag nr 90-568.

77 Republiken Frankrike har påpekat att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att bedöma att stödets preskriptionsfrist inte kunde börja löpa innan år 1994. Själva medgivandet av att den skatterättsliga undantagsordningen utgjorde statligt stöd innebär i sig att den enda bindande rättsakt som kan identifieras som startpunkten för preskriptionsfristen avseende den ifrågavarande åtgärden är lag nr 90-568 som trädde i kraft den 2 juli 1990. Kommissionen beslutade att inleda det preliminära granskningsförfarandet avseende den särskilda skatteordningen som tillämpades på France Télécom genom att den 28 juni 2001 lämna en begäran om upplysningar till de franska myndigheterna. Vid denna tidpunkt hade emellertid preskriptionsfristen avseende återkravsskyldigheten löpt ut.

78 Kommissionen har understrukit att förstainstansrätten endast var skyldig att pröva frågan huruvida det stöd som beviljats France Télécom genom den särskilda ordningen för företagsskatt som tillämpades från och med år 1994 hade preskriberats. Invändningen att förstainstansrätten ersatt motiveringen i det omtvistade beslutet med sin egen bedömning kan således inte godtas.

79 Kommissionen har vidare förklarat att preskriptionsreglerna om statligt stöd gäller återkrav av sådant stöd. Det är emellertid endast möjligt att återkräva ett stöd när beloppet för det är fastställbart. Vad beträffar den ifrågavarande skatteordningen kunde förmånen endast fastställas i efterhand på årlig basis.

Domstolens bedömning

80 När det gäller preskriptionsprincipen kan det inledningsvis erinras om att en preskriptionstid på tio år enligt artikel 15.1 i förordning nr 659/1999 ska gälla för kommissionens befogenheter att återkräva stöd. Av punkt 2 i samma artikel framgår att preskriptionstiden ska börja först den dag då det olagliga stödet beviljas mottagaren. Den avgörande omständigheten för att fastställa preskriptionstiden i den mening som avses i artikel 15 är således tidpunkten då stödet verkligen beviljades.

81 Av artikel 15.2 framgår att det i denna bestämmelse, för att fastställa det datum då preskriptionsfristen börjar löpa, hänvisas till den tidpunkt då stödmottagaren beviljades stödet och inte tidpunkten för antagandet av en stödordning.

82 Det ska i detta hänseende påpekas att fastställandet av den tidpunkt när ett stöd beviljades kan variera beroende på det ifrågavarande stödets beskaffenhet. När en flerårig stödordning innebär periodiska utbetalningar eller beviljanden av förmåner, kan tidpunkten för antagandet av en rättsakt som utgör stödets lagliga grund och den tidpunkt då företagen verkligen erhåller förmånen skiljas åt av en betydande tidsperiod.

I en sådan situation måste stödet – vid beräkningen av preskriptionstiden – anses ha beviljats stödmottagaren först vid den tidpunkt då denna verkligen beviljades stödet.

83 Det ska härvid erinras om att kommissionen i skäl 49 i det omtvistade beslutet preciserade att preskriptionsfristen började löpa varje år vid den tidpunkt då France Télécoms skyldighet att erlägga företagsskatt uppkom.

84 Såsom framgår av punkt 320 i den överklagade domen börjar preskriptionsfristen löpa när förmånen verkligen kan anses beviljad, i förevarande fall årligen, så att beräkningen av preskriptionstiden kan bero på hur förmånen identifieras.

85 Eftersom fastställandet av stödet i förevarande fall berodde på de olika skattesatser som tillämpades i varje kommun där France Télécom hade driftställen, har förstainstansrätten gjort en bedömning, i punkt 323 i den överklagade domen, av företagsskattens årlighet och följderna därav.

86 Förstainstansrätten hade således fog för sin slutsats, i punkt 324 i den överklagade domen, att det ifrågavarande stödet – på grund av att företagsskatten uppbars årligen – inte kan anses ha beviljats före år 1994, eftersom det var under detta år som bindande rättsakter antogs utifrån vilka det för första gången kunnat konstateras en underbeskattning.

87 Att förstainstansrättens tillvägagångssätt är korrekt bekräftas vidare av ordalydelsen i artikel 15.1 i förordning nr 659/1999, där det föreskrivs att det är för kommissionens befogenheter att återkräva stöd som preskriptionstiden gäller.

88 Vad slutligen beträffar argumentet att förstainstansrätten har åsidosatt motiveringsskyldigheten när det gäller preskriptionsprincipen, framgår det av fast rättspraxis att förstainstansrätten inte är skyldig att lämna en uttömmande redogörelse för vart och ett av de resonemang som parterna i tvisten fört. Motiveringen kan således vara underförstådd, under förutsättning att de som berörs kan få kännedom om skälen för de ifrågavarande åtgärderna och att den behöriga domstolen ges möjlighet att utföra sin prövning (se dom av den 21 september 2006 i mål C-105/04 P, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mot kommissionen, REG 2006, s. I-8725, punkt 72, och av den 8 februari 2007 i mål C-3/06 P, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2007, s. I-1331, punkt 46).

89 Förstainstansrätten har i detta avseende utvecklat sin bedömning, i punkterna 323 och 324 i den överklagade domen, av företagsskatteordningens beskaffenhet för att, i punkt 325, komma fram till slutsatsen att den preskriptionstid som föreskrivs i artikel 15 i förordning nr 659/1999 inte hade löpt ut den 28 juni 2001, då en begäran om upplysningar lämnades till Republiken Frankrike.

90 Under dessa omständigheter kan förstainstansrätten anses ha bemött de argument som France Télécom har åberopat avseende preskriptionstiden i tillräcklig utsträckning. Förstainstansrätten har därmed inte åsidosatt den motiveringsskyldighet som följer av ovan i punkt 88 angiven rättspraxis.

91 Mot bakgrund av vad som ovan anförts kan överklagandet således inte bifallas på den fjärde grunden.

Den femte grunden: Felaktig rättstillämpning och bristfällig motivering av den överklagade domen vid bedömningen av argumentet att rättssäkerhetsprincipen har åsidosatts

92 Den femte grunden som France Télécom har åberopat till stöd för sitt överklagande innehåller två delar.

Parternas argument

— Den första delen av den femte grunden: Bristfällig motivering och felaktig rättstillämpning på grund av att det stödbelopp som ska återkrävas omöjligen kan fastställas

93 France Télécom anser att förstainstansrätten inte har bemött argumentet att kommissionen, vid granskningen av en förmån vars egentliga belopp omöjligen kan fastställas, är förhindrad att återkräva en sådan förmån.

94 Enligt bolaget har förstainstansrätten därför åsidosatt rättssäkerhetsprincipen, eftersom det belopp som ska återkrävas förblir hypotetiskt och beräkningen av det återkrävbara stödet inte får baseras på ungefärliga uppskattningar.

— Den andra delen av den femte grunden: Bristfällig motivering och felaktig rättstillämpning vid bedömningen av metoderna för att beräkna stödet

95 France Télécom anser att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att, i punkterna 297 och 305 i den överklagade domen, slå fast att kommissionen hade fog för att fastställa en intervall för det återkrävbara stödbeloppet på grundval av de ungefärliga uppskattningar som franska myndigheter hade tillhandahållit samt att det inte styrkts att kommissionen åsidosatt rättssäkerhetsprincipen.

96 France Télécom har påpekat att de ifrågavarande uppskattningarna inte hade tillhandahållits av de franska myndigheterna för att fastställa underbeskattningens verkliga omfattning under åren 1994–2002. Beräkningarna hade i stället ingetts för att bevisa att en eventuell underbeskattning av bolaget under denna period kompenserades av en överbeskattning under de första åren av den skatterättsliga undantagsordningen, nämligen under åren 1991–1993.

97 Kommissionen har till bestridande av de två delarna i den femte grunden gjort gällande att utgångspunkten för förstainstansrättens överväganden gällande rättssäkerhetsprincipen endast är vissa slutsatser som förekommer i domstolens dom av den 18 oktober 2007 i mål C-441/06, kommissionen mot Frankrike (REG 2007, s. I-8887).

98 Kommissionen anser således att förstainstansrätten på ett lämpligt sätt har motiverat sin slutsats att France Télécom saknar grund för sitt påstående att rättssäkerhetsprincipen har åsidosatts, redan på den grunden att beloppet för det ifrågavarande stödet måste fastställas för att det ska kunna återkrävas.

Domstolens bedömning

99 De två delarna av den femte grunden ska, med hänsyn till den anknytning som föreligger dem emellan, prövas tillsammans.

100 Det ska erinras om att rättssäkerhetsprincipen, som utgör en del av unionsrättens allmänna principer, kräver att rättsreglerna är klara och precisa samt förutsägbara vad avser vilka följder de kan få, så att berörda parter kan förstå de situationer och rättsförhållanden som omfattas av unionens rättsordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 februari 1996 i mål C-63/93, Duff m.fl., REG 1996, s. I-569, punkt 20, av den 7 juni 2007 i mål C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals mot kommissionen, REG 2007, s I-4405, punkt 79, samt av den 18 november 2008 i mål C-158/07, Förster, REG 2008, s. I-8507, punkt 67).

101 Vad beträffar de argument som har åberopats till stöd för den femte grunden kan det påpekas att förstainstansrätten, i punkt 301 i den överklagade domen, har angett att stödbeloppet, enligt kommissionens uppskattningar, borde uppgå till mellan 798 miljoner och 1,14 miljarder euro. Eftersom dessa sifferuppgifter utgör den intervall inom vilken det slutliga beloppet bör fastställas har förstainstansrätten, med hänvisning till bland annat punkterna 31–40 i domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, bedömt att det omtvistade beslutet innehöll tillräckliga anvisningar för att detta belopp, utan betydande svårigheter, skulle kunna fastställas.

102 Domstolen har dessutom, i punkt 29 i domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, slagit fast att det inte i någon unionsrättslig bestämmelse föreskrivs att kommissionen ska fastställa det exakta stödbelopp som ska återbetalas när den förordnar om återkrav av ett stöd som har förklarats vara oförenligt med den gemensamma marknaden. Det är tillräckligt att kommissionens beslut innehåller anvisningar som gör det möjligt för beslutets adressat att själv utan alltför stora svårigheter fastställa detta belopp (se även dom av den 12 oktober 2000 i mål C-480/98, Spanien mot kommissionen, REG 2000, s. I-8717, punkt 25, och av den 12 maj 2005 i mål C-415/03, kommissionen mot Grekland, REG 2005, s. I-3875, punkt 39).

103 Förstainstansrätten har således, i punkterna 302 och 303 i den överklagade domen, angett att denna intervall har fastställts på grundval av de uppskattningar som de franska myndigheterna har tillhandahållit under det administrativa förfarandet, och att kommissionen, med hänsyn till att dessa myndigheter inte exakt kunnat beräkna den förmån som enligt den ifrågavarande skatteordningen tillföll France Télécom, hade fog för att förlita sig på de sålunda förmedlade uppgifterna.

104 Under dessa omständigheter hade förstainstansrätten fog för sin bedömning i punkt 305 i den överklagade domen att det omtvistade beslutet inte innebar något åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen.

105 Av ovanstående överväganden följer att varken Republiken Frankrike eller France Télécom kunde åberopa rättssäkerhetsprincipen för att förhindra återkrav av ett olagligt stöd (se dom av den 15 december 2005 i mål C-148/04, Unicredito Italiano, REG 2005, s. I-11137, punkt 104).

106 Förstainstansrätten gjorde således en riktig bedömning då den kom fram till att det omtvistade beslutet inte var rättsstridigt till följd av att endast en indikativ intervall angavs vad beträffar det återkrävbara stödbeloppet.

107 Det framgår för övrigt av punkterna 301–305 i den överklagade domen att denna inte är bristfälligt motiverad i den del där förstainstansrätten prövade France Télécoms och Republiken Frankrikes grund avseende åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen.

108 Eftersom överklagandet inte heller kan vinna bifall såvitt avser France Télécoms femte grund, ska överklagandet ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

109 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, som är tillämplig på mål om överklagande enligt artikel 118, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att France Télécom ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom bolaget har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas. Republiken Frankrike ska bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) Överklagandet ogillas.

2) France Télécom SA ska ersätta rättegångskostnaderna.

3) Republiken Frankrike ska bära sina rättegångskostnader.

Underskrifter